

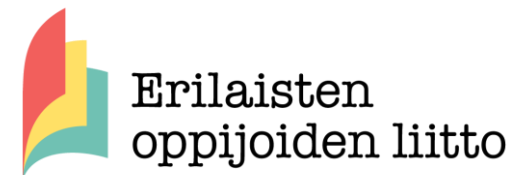
VANHEMPAIN INFO

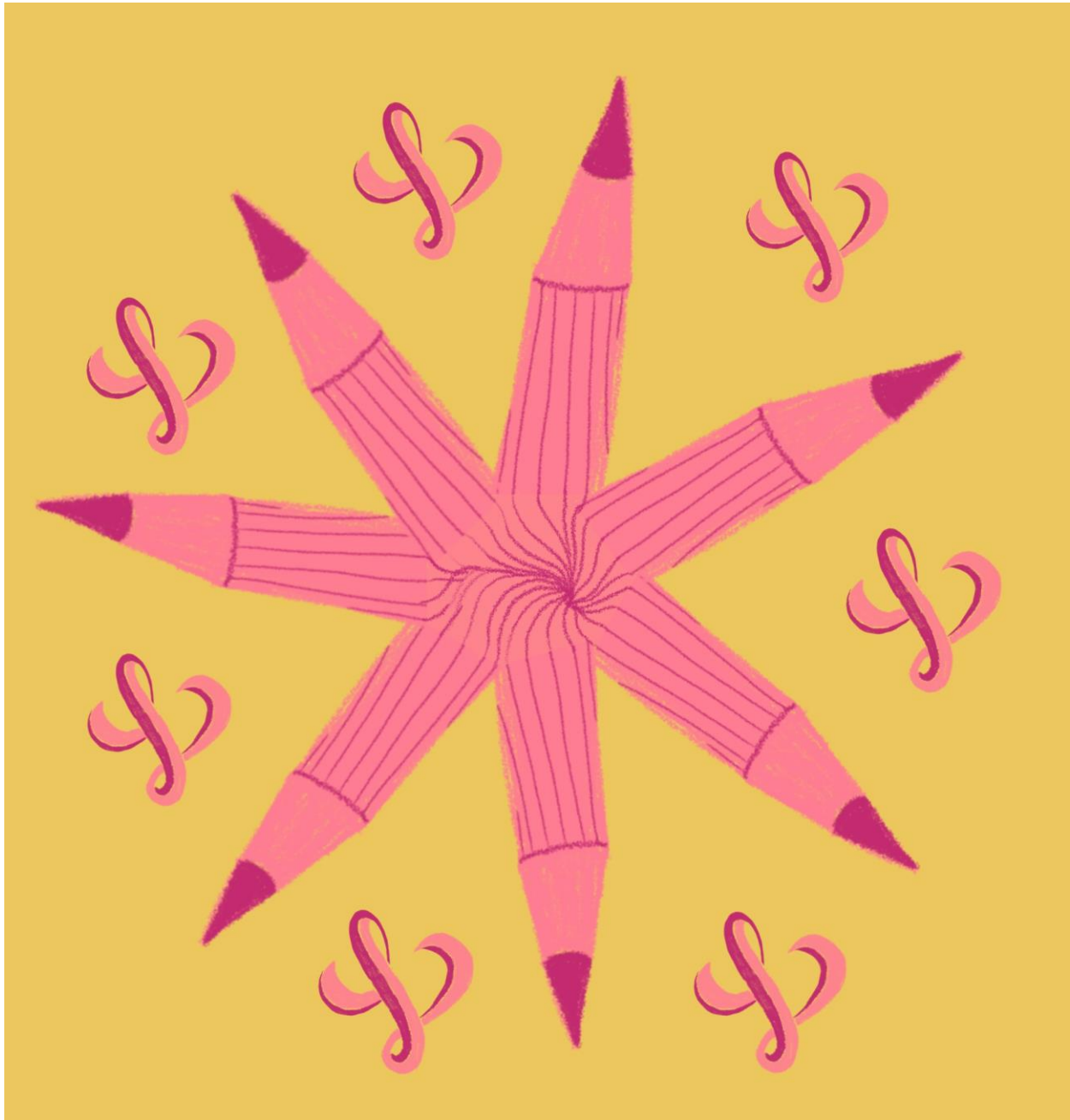
Miten tuen kotona lasta, jolla on oppimisvaikeus?
- Aistitiedon käsittelyn näkökulma

Erilaisten oppijoiden liitto webinaari 12.9.2022

Marika Horttana
Toimintaterapeutti ja SI-terapeutti
Erityismuksut Oy

(Sensorisen integraation teorian ja terapian
erikoistumiskoulutuksen käynyt terapeutti)

Mistä puhumme tänään?

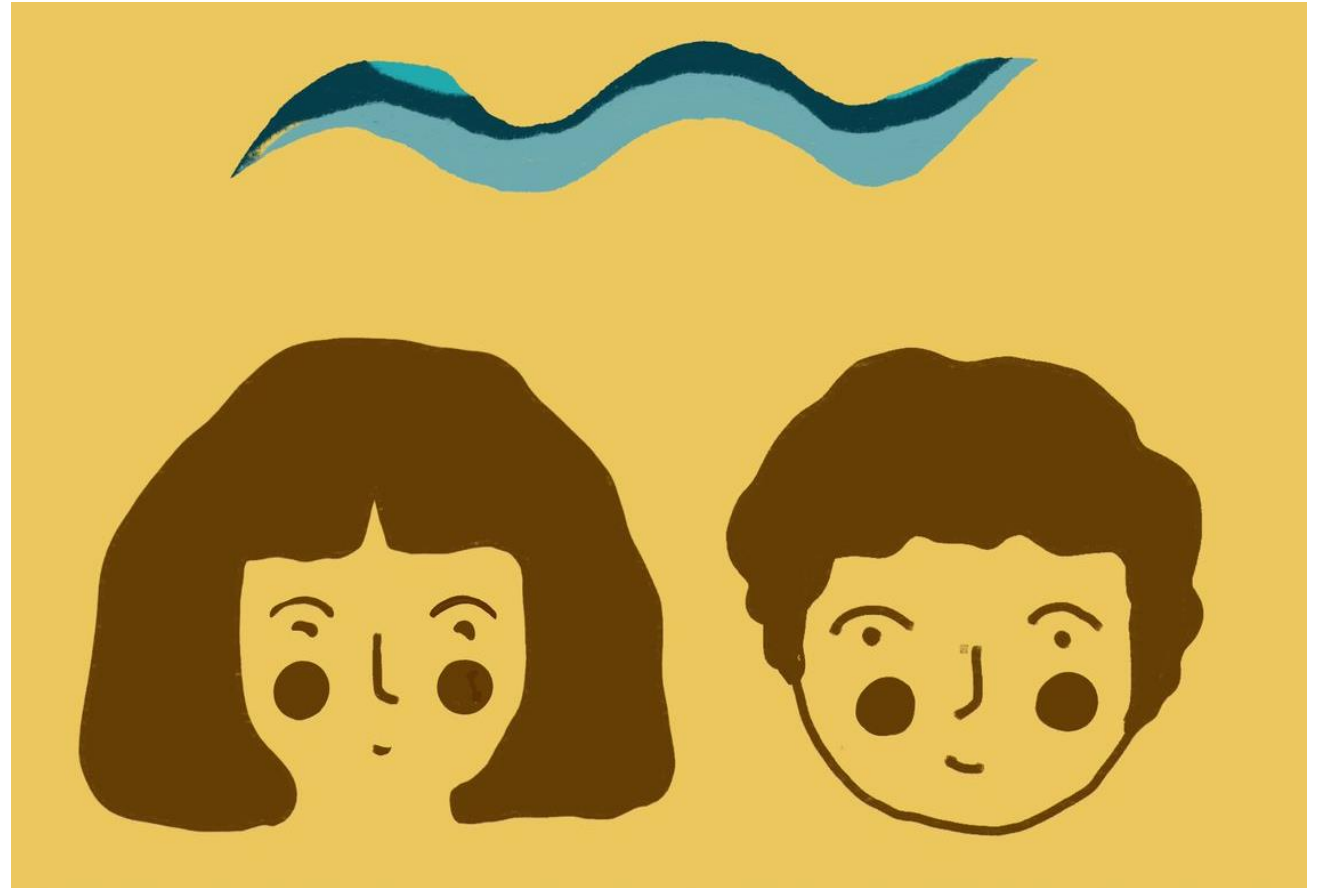
- 30 min aikaa aiheelle "Aistitiedon käsittely".
 - * Mitä se tarkoittaa?
 - * Miten aistitiedon käsittely vaikuttaa lapsen kehitykseen ja arjen asioihin.
- Aistitiedon käsittely on aiheena laaja. Ehdimme tänään vain tutustua hieman aiheeseen.
- Chattiin tulee linkkejä, joista saat lisätietoa.

Toimintaterapeutti Marika Horttana

- Valmistunut toimintaterapeutiksi 1998
- Honkalampisäätiö 1998-1999
- Satasairaalan lastenneurologian yksikkö moniammatillisen tiimin jäsen 2000-2019
- Koulutoimintaterapeutti Rauma 2019-2020
- Varhaiskasvatuksen toimintaterapeutti Eurajoki, hanke 2020 - 2022
- Harjavallan varhaiskasvatuksen hankkeessa elokuusta 2022 alkaen.
- SI-terapeutti 2022 ja EASI-sertifikaatti (Evaluation in Ayres Sensory Integration 2022)
- Muuta: Asun Ulvilassa kolmen lapsen ja mieheni kanssa.
- Pidän vapaa-ajalla Erityismuksut nimistä sosiaalisen media sivustoa Facebookissa ja Instagramissa.
- Minulla on yritys, Erityismuksut Oy jota kautta pidän koulutuksia esim. eri liitoille, neuvolaan, kouluille ja varhaiskasvatukseen.

Aistitiedon käsittely eli sensorinen integraatio (SI)

- Sensorisen integraation teoria, terapia, käsitteet ja arviointimenetelmät perustuvat amerikkalaisen toimintaterapeutti ja psykologian tohtori A. Jean Ayresin (1920-1988) elämäntyöhön.
- Ayres kiinnostui 1960-luvulla lasten kehitys- ja oppimishäiriöiden yhteydestä aistitiedon käsittelyn eli sensoriseen integraatioon liittyvään aistitoimintaan.

Tohtori Ayres ehkä pohti sensorisen integraation teoriaa kehittäessään:

-
- Miksi joidenkin lasten on vaikea oppia uusia liikunnallisia taitoja?
 - Miksi kirkkaat valot tai tietynlaiset tuntoaistimukset aiheuttavat joillekin lapsille niin voimakkaita tunteita?
 - Miksi joidenkin lasten on niin vaikea oppia kirjoittamaan tai sitomaan kengännauhoja?
 - Mikä merkitys kehon aistijärjestelmillä on hahmottamiseen ja koulussa tarvittavien taitojen oppimiseen?

Haluan itse kertoa tästä teoriasta, koska sillä on mm. vaikutusta:

Lapsen kehitykseen, keskittymiseen, oppimistilanteisiin, vanhemmuuteen, käyttäytymiseen, lapsen itsetuntoon ja kaverisuhteisiin.

Meillä on 8 aistijärjestelmää:

- Tuntoaisti
- Hajuaisti
- Makuaisti
- Kuuloaisti
- Näköaisti

- Vestibulaarinen = tasapaino- ja liikeaistijärjestelmä (mm. tasapainon säilyttäminen)
- Proprioseptiivinen = lihaksista ja nivelistä tuleva tieto (missä asennossa olemme)
- Sisäelimistä tuleva aistitieto (nälkä, wc-hädän aiheuttama paineentunne) = viskeraalinen tieto

Saamme joka hetki aivoihin valtavan määrän tietoa siitä, mitä ympärillä tapahtuu. Meidän ei tarvitse erikseen kiinnittää asiaan huomiota.

Aistitiedon käsittely tarkoittaa sitä, että aivot pystyvät käsittelemään kaikki sinne tulevat aistiärsykkeet hyvin ja toistensa kanssa yhteistyössä.

Aivoissa on omat erikoistuneet vastaanottopaikat eri ärsykeille. Joku aivojen osa on erikoistunut kuuloaistimusten, toinen tasapainosta tulevan aistitiedon käsittelyyn.

Aivot ovat kuin lennonjohtokeskus, joka ohjailee automaattisesti tätä tapahtumaa.

Kun aistitiedon käsittely onnistuu

- Lapsi pystyy keskittymään aamupalan syöntiin, vaikka takapihalta kuuluu liikenteen ääntä.
- Lapsi pystyy pukeutumaan, ja oppii tekemään välipalaa omatoimisesti.
- Lapsi jaksaa ylläpitää istuma-asentoa läksyjä tehdessä
- Lapsi kykenee keskustelussa suuntaamaan huomiota kahden eri ihmisen välillä
- Lapsi pysyy kirjoittaessa rivillä
- Hän oppii erilaisia hyppysarjoja ja nauttii liikuntahetkistä perheen ja kavereiden kanssa
- Lapsi oppii toimimaan kaveritilanteissa niiden vaatimalla tavalla

Aistitiedon käsittelyn häiriöitä esiintyy

- **5-10% normaalisti kehittyneistä lapsista** (McIntosh, Miller, Shyu & Hagerman 1999)
- **30 % lapsista joilla todettu kehityksellisiä häiriöitä** (Baranek, Foster & Berkson 1997 ; Sensory Defensiveness in persons with developmental disabilities)
- **90-95% lapsista joilla on autismikirjon diagnoosi** (Baker, Lane, Angley & Young 2008: The relationship Between Sensory Processing Patterns and Behavioural responsiveness in Autistic Disorder)
- **40% lapsista joilla on ADHD/ADD** (Ahn, Miller, Milberger & McIntosh 2004; Prevalence of parents perceptions of sensory processing disorders among kindergarten children)

Aistitiedon käsittely = sensorinen integraatio

- Aistitiedon jäsentämistä käyttöä varten arjen tilanteisiin.
- Istuma-asennon yläpito, tuntoaisti, näköaisti, liikkeen tuotto. Kaikki tapahtuu kuvassa automaattisesti ilman ponnisteluja.

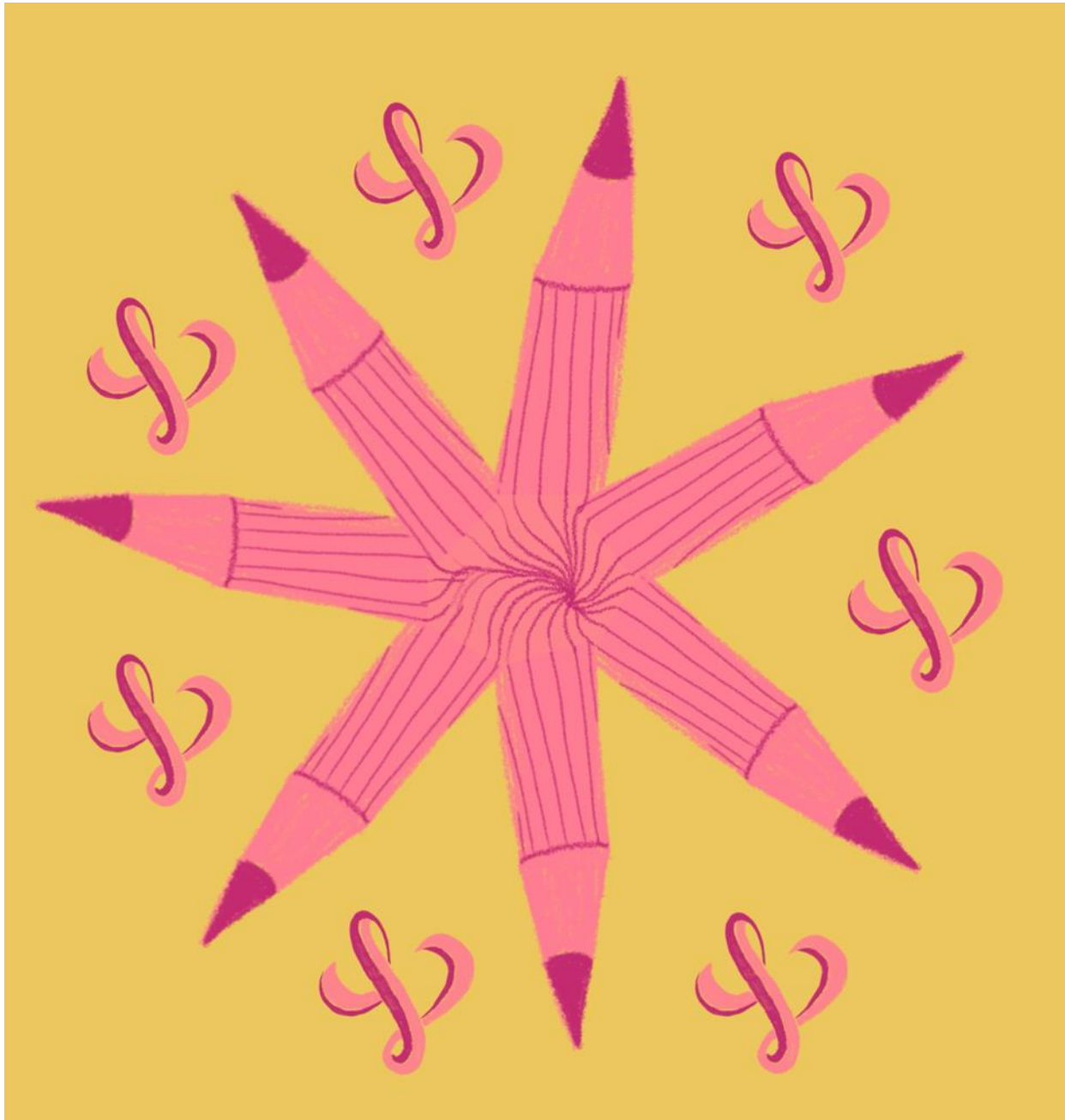

Aistitiedon käsittelyn vaikeudet voivat liittyä

- Aistisäätelyyn
- Aistipohjaisiin motorisiin vaikeuksiin
- Hahmottamisen vaikeuksiin

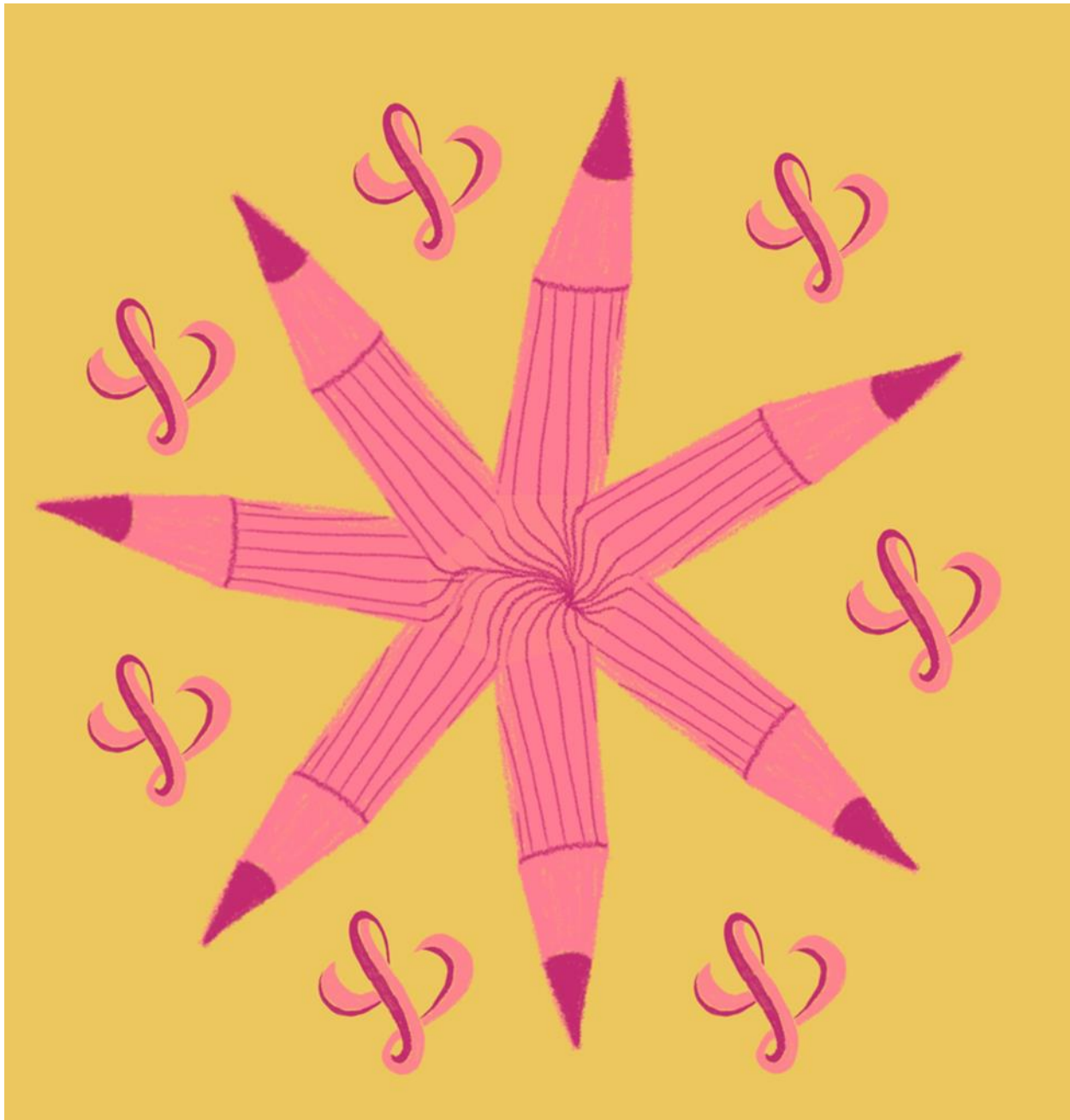
(Näitä on mahdollista tarkastella tarkemmin esimerkiksi laajemman lähikoulutuksen yhteydessä)

Aistitiedon käsittelyn häiriön varhaisia tunnusmerkkejä voi olla:

- Nukkumiseen ja syömiseen liittyvät haasteet
- Lapsi leikkii samoja leikkejä
- Liikunnallinen kehitys etenee viiveellä
- Lapsi on herkkä ärsyyntymään
- Hänen on vaikea oppia arjen taitoja
- Lapsi ei ole utelias uutta kohtaan
- Hänen on vaikea käsitellä lusikkaa ja haarukkaa
- Lelut menevät herkästi rikki, kun voimaa tai vauhtia on liikaa
- Toiminnasta toiseen siirtyminen on vaikeaa

Myöhemmin esikoulussa ja koulussa näkyviä piirteitä voi olla:

- Lapsen on vaikea oppia reittiä kouluun
- Kirjainten suunnan oppiminen vie aikaa
- Välitunnille mennessä pukeminen on hidasta
- Liikunnan kömpelyys tai tasapainon haasteet
- Vaikeudet käsitöissä, puukäsityössä ja kotitaloudessa
- Lapsen on vaikea mallista matkia liikkeitä
- Hänen voi olla vaikea hahmottaa aikaa
- Lapsi turhautuu helpoilta näyttävissä asioissa
- Tunteiden säätelyssä olevat haasteet: Lapsi voi vetäytyä tai käyttäytyä aggressiivisesti.

...jatkuu...

-
- Käsiala voi olla suttuista
 - Keskittyminen ehkä hankalaa
 - Paikallaan istuminen on vaikeaa
 - Kaverisuhteissa on usein vaikeuksia
 - Lapsella tai nuorella voi olla pitkään kestäviä raivokohtauksia
 - Hän voi olla koulupäivän jälkeen väsynyt (jos kyse aistisäätelystä)
 - Yliherkkä reagointi jollekin aistimukselle
 - Nämä kaikki luetellut asiat alkavat vaikuttaa itsetuntoon:

 - Lapsi tai nuori voi pohtia:

 - MIKSI NÄMÄ ASIAT OVAT MINULLE NIIN HANKALIA???

Milloin lapsi ohjataan toimintaterapeutin tutkimuksiin?

- Silloin, kun lapsen kyky käsitellä aistitietoa poikkeaa niin merkittävästi, että arjen toiminnat kotona, varhaiskasvatuksessa tai koulussa vaikeutuvat.
- Onko aistisäätelyssä niin suuria haasteita, että ne aiheuttavat poikkeavaa käyttäytymistä?
- Lapsi ohjataan alueellisen mahdollisuuden mukaan SI-terapeutille. (linkki chatissa ja <https://sity.fi/luettelo-si-terapeuteista/>)
- Toimintaterapeutin tutkimuksiin tarvitaan lääkärin lähete.

Miten tuen kotona lasta?

- Ymmärryksen lisääminen!

- Mistä lapsen vaikeudet johtuvat?
- Asioiden sanoittaminen
- Tarvitseeko lapsi yksilöterapiaa?
- Tarvitaanko kouluun ohjausta?
- Koulun tukitoimet
- Kannustus ja tuki!

Oppiminen toiminnan kautta!

- Anna lapselle uusia asioita opetellessa mahdollisuus koskettaa, nähdä, liikuttaa asioita yhteen- ja vähennyslaskuja opetellessa.
- Käsitteet tulevat tutuksi kehon kautta!

Mikä on lapsen vahva aistikanava?

- Kuunteleminen?
- Onko lapsella vahva hahmottamisen taito?
- Oppiiko hän tekemisen kautta?

Aivojen täytyy ymmärtää saamansa aistitieto, että voi toimia esimerkiksi ohjeen mukaan.

Kiinnitä huomiota hyvään istuma- asentoon

- Lapsen selkä ylettyy tuolin selkänojaan ja jalkapohjat maahan
- Kynärpäät lepäävät rennosti pöydällä
- Hyötyykö lapsi painoliivistä tai jostain muusta aistisäätelyä helpottavasta tuotteesta läksyjen tekemisen aikana? Näihin on mahdollista tutustua Erityismuksut Oy:n järjestämissä lähikoulutuksissa.

Ei näin.....

Järjestä kotiin rauhallinen tilanne läksyihin

- Tarvitseeko lapsi pienen lepo hetken painopeiton alla koulupäivän jälkeen?
- Onko lapsi syönyt välipalan, että vireystila on hyvä? Onko hän nukkunut tarpeeksi edellisenä yönä?
- Käy etukäteen katsomassa lapsen huone/tila jossa hän tekee läksyt. Tarkista sopiva valaistus, huoneen siisteys. Mikä tukee ja auttaa tilannetta?
- Tarkista muut kodin häiritsevät aistiärsykkeet: Onko TV sammutettu?
- Koulupöydän järjestys: Säilytetäänkö koulutarvikkeita pienissä erivärisissä muovikoreissa, joka helpottaa hahmottamista?

Yhteistyö opettajan kanssa:

Koulussa: Jos lapsi kuormittuu esim. kuuloaistin kautta – opettaja voi järjestää kouluun välitunnin rauhallisessa paikassa, jossa voi rentoutua.

Vastamelukuulokkeet tunnilla OK?

Jos lapsi kuormittuu jo koulussa, ei hän kotona jaksa enää tehdä läksyjä vaan saa ”raivareita” tai vetäytyy olemaan yksin.

Lippalakki tai huppu oppitunnilla. - Uhka vai mahdollisuus?

- Ajattelemisen aihetta: Koulun loisteputkivalaisimet kuormittavat näköaistimukseen ylireagoivaa oppilasta.
- Levottomuus, ärtyneisyys ja väsyminen voi hänellä johtua ympäristön aiheuttamasta haitasta.
- Saako hän pitää luokassa hattua tai huppua päässään? Pieni asia, mutta iso vaikutus lapsen jaksamiseen.
- Lapsen käyttäytymisen ymmärtäminen on tärkeää! Keskusteluyhteys opettajaan on tärkeää! Toimintaterapeutin tekemän ohjauskäynti kouluun on tärkeää!

Tukitoimia ja lisää tietoa:

- Erityismuksut Oy järjestää tarvittaessa erillisestä tilauksesta 2-3 tunnin mittaisia koulutuksia mm. Erilaisten oppijoiden liiton paikallisyhdistyksille.
- Kaikki vanhemmat, varhaiskasvatuksen ja koulun henkilöstä ja muut kiinnostuneet voivat osallistua Sity:n (sensorisen integraation terapian yhdistys) järjestämään A-osan sensorisen integraation perusteet-koulutukseen. Lisätietoa <https://sity.fi/>
- Sensorinen integraatio; aistitiedon käsittely vastauksia vanhemmille luettavissa ja tulostettavissa osoitteessa <https://sity.fi/julkaisut/>

Lähteet:

www.sity.fi

Anita C. Bundy ja Shelly J. Lane: Sensory integration Theory and Practice 2020

Carol Stock Kranowitz: Tahatonta tohellusta. PS-kustannus 2015

Jonna Oksanen ja Reetta Sollaavaara: Esteille hyvästit.
Info kustannus Oy

Helena Tigerstedt ja Hanna Huhtala:
Sensorisen integraation perusteet A-osan luentomateriaali 2019.

KIITOS!

Eryityismuksut Oy
marika.horttana@gmail.com
@erityismuksut #erityismuksut